

Onderweg naar Pinksteren 2022

Vorige zondag, op 10 oktober 2021, gaf paus Franciscus in de Sint-Pietersbasiliek te Rome het officiële startschot voor een driejarig synodaal proces in heel de katholieke Kerk. Vandaag, zondag 17 oktober 2021, herhalen alle bisschoppen hetzelfde startschot, ieder in en voor zijn eigen bisdom. Allen willen we ons aansluiten bij het synodaal gebeuren waartoe paus Franciscus de aanzet geeft en waarover hij de leiding neemt. We zullen er graag aan meewerken, met een open blik en met een eerlijke verwachting.

Het Griekse woord ‘synode’ betekent letterlijk: ‘samen onderweg zijn’, ‘samen een weg afleggen’ of ‘samen vooruit stappen’. In zijn homilie vorige zondag schoof paus Franciscus drie woorden naar voren: *ontmoeten, luisteren en onderscheiden*. Het zijn drie werkwoorden die paus Franciscus keer op keer herhaalt, in al zijn toespraken en geschriften. Drie werkwoorden die veel zeggen over zijn eigen levensverhaal, hoe hij bisschop wil zijn en hoe hij naar de Kerk kijkt. Met deze werkwoorden wil hij een nieuwe dynamiek in de Kerk op gang brengen.

Het eerste werkwoord is ‘*ontmoeten*’, daadwerkelijk of ‘in het echt’ bij elkaar komen. In preken en gebeden zeggen we gemakkelijk dat de Kerk een volk is, een gemeenschap of een familie. Maar wat betekent dat concreet? Hoe vaak komen wij samen om met elkaar te spreken, met elkaar te bidden of voor elkaar te zorgen? En als we samenkomen, met wie komen we dan samen? Is het enkel om vrienden te ontmoeten, dorpsgenoten, geestverwanten of medestanders? Of is het om ook andere christenen te ontmoeten, te beluisteren of te ondersteunen? Onder christenen bestaan al evenveel grenzen en drempels als tussen hun medeburgers. Zoveel christenen uit andere buurten, dorpen, landen of culturen hebben wij nog nooit ontmoet ‘in het echt’. Het synodaal proces is een uitnodiging en een kans daartoe.

Het tweede werkwoord is ‘*luisteren*’. Meestal is de Kerk beter in spreken dan in luisteren. We hebben een verhaal en een boodschap. Een blijde boodschap, bovendien. Die willen we doorvertellen en overbrengen, toelichten en verklaren. Daar is trouwens niets verkeerd aan. Integendeel. ‘*Ga en verkondig de blijde Boodschap aan alle volken*’ zegde Jezus aan zijn leerlingen. Maar kunnen kerkleiders ook luisteren? Kunnen christenen ook luisteren? Luisteren naar wat mensen meemaken en ervaren. Naar wat zij voor elkaar betekenen. Naar wat ook zij over Jezus en over het Evangelie te vertellen hebben.

Het derde werkwoord is ‘*onderscheiden*’. Hoe vlug staan wij niet klaar met een oordeel? Hoe vlug staat de Kerk niet klaar met een oordeel? Alsof alles eenvoudig en klaar is: dit is juist en dat is verkeerd, dit is goed en dat is kwaad, dit is christelijk en dat is niet-christelijk, dit is geen zonde en dat is wel zonde, dit is wettig en dat is onwettig. Alsof we het leven van mensen kunnen vatten in simpele schema’s en regels. Het menselijke leven is echter nooit zwart of wit. Het laat geen gemakkelijk oordeel toe. Het vraagt tijd en geduld om zorgvuldig te oordelen wat hier en nu de beste beslissing is die mensen voor elkaar en voor God kunnen nemen.

Ontmoeten, luisteren en onderscheiden: deze drie werkwoorden kunnen in de Kerk een groot verschil uitmaken. Hoe zal het synodaal proces verlopen? Van plaatselijk naar wereldwijd, in drie

etappes of drie werkjaren. Het eerste werkjaar 2021-2022 is bedoeld voor alle bisdommen en bisschoppenconferenties, het tweede werkjaar 2022-2023 voor elk continent, en het derde werkjaar 2023-2024 voor de wereldkerk in Rome. Dit is alvast de bedoeling: dat allen met allen in gesprek gaan, naar elkaar luisteren en samen lijnen uitzetten, van beneden naar boven, van lokaal naar universeel.

Voor het bisdom Antwerpen valt het eerste jaar van het synodaal proces samen met het laatste jaar van ons driejarig pastoraal project *'Handelingen van de apostelen'*. Dat is een meer dan gelukkig toeval. Immers, ons *Handelingen*-project is in wezen een synodaal proces, gericht op gesprek en verbinding, in het licht van de eerste kerkgemeenschap. Ondanks COVID-19 en alle coronamaatregelen hebben velen aan het project meegewerkt en doen ze dat nog steeds. De afsluiting van ons driejarig project zal doorgaan in Turnhout, op Pinkstermaandag 6 juni 2022. Dat moet een feestelijke viering worden, in de geest van Pinksteren. Het thema ligt al vast: *'Als een lopend vuurtje'*. De voorbereidingen voor deze feestelijke ontmoetingsdag zijn al begonnen. Met dank aan Turnhout voor de gastvrijheid en de medewerking! We hopen in Turnhout een groot aantal gelovigen of belangstellenden te kunnen verwelkomen en uitzenden. Net zoals op de eerste Pinksterdag.

Uit alle ontmoetingen en gesprekken tijdens het driejarig project met *Handelingen* zullen we onze bijdrage aan het synodaal proces van paus Franciscus opstellen. Eerst zullen we een grote korf vullen, tot aan Pasen. Al wie dat wenst, kan een schriftelijke bijdrage inleveren, zowel individueel als in groep (cf. het adres hieronder). Na Pasen zullen onze medewerkers uit al deze bijdragen enkele krachtlijnen verzamelen en uitschrijven. Deze samenvatting zullen we na Pinksteren afwerken en goedkeuren op een uitgebreide bisschopsraad, en bezorgen aan het secretariaat van de bisschoppenconferentie. Die kan onze samenvatting dan weer opnemen in het rapport van België, dat tegen eind juni 2022 klaar moet zijn. Kortom: het initiatief is aan allen die elkaar willen ontmoeten en een verslag van hun gesprek willen inbrengen. Een vrij gesprek kunnen we immers moeilijk van bovenaf organiseren. Dat moet van onderuit komen.

Goede vrienden, er is hoop voor onze Kerk en voor ons bisdom! Zeker, de tijd is niet eenvoudig. Er leeft veel onzekerheid en vermoeidheid, ook onder onze naaste medewerkers. Vaak voelen zij zich eenzaam of ontoereikend. Als eenzame stemmen in de woestijn of eenzame roeiers op zee. Wie doet nog mee? Waar trekken we heen? Paus Franciscus laat ons niet bij de pakken zitten. Kom samen, luister naar elkaar en probeer samen de beste keuzes te maken: dat is zijn advies. Die weg willen we gaan. Daarvoor lezen we *Handelingen van de Apostelen* en daarvoor doen we mee aan het synodaal proces. Trouwens, *'waar twee of drie in mijn Naam verenigd zijn, daar ben ik in hun midden'* zegt Jezus (cf. Mt 18,15-20).

+ Johan Bonny
St. Pieterskerk Turnhout
17 oktober 2021